

LLIBRES

ANAQUEL

Virginia Woolf

Momentos de vida
Lumen, Barcelona, 2008

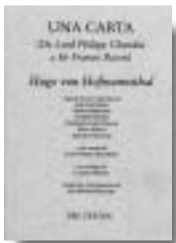
Desde su infancia y adolescencia hasta los orígenes del grupo de Bloomsbury, pasando por el despertar de su vocación como escritora o su relación con la Historia, estos seis textos autobiográficos de V. Woolf fueron publicados póstumamente en 1976 y constituyen una de las obras mayores de la autora de *Las olas*.

Hugo von Hofmannsthal

Una carta (De Lord Philipp Chandos a Sir Francis Bacon)
Pre-Textos, Valencia, 2008

La famosa carta de Lord Philipp Chandos a Sir Francis Bacon seguida de seis «respuestas» de José Luis Pardo, Stefan Hertmans, Clément Rosset, Esperanza López Parada, Hugo Mujica y Abraham Gragera, además de un ensayo de Juan Navarro Baldeveg y un prólogo de C. Magris.

Vicent Penya

Els somnis possibles
Brosquil, Barcelona, 2008

Aquest volum recull tots els contes publicats per Vicent Penya (Rafelbunyol, 1961) durant els anys 1981-2001, un univers d'absurditat, de poesia i d'angoixa, una anàlisi minimalista de la societat de finals de segle XX. L'edició s'obre amb prólegs de Toni Cucarella i Josep Vicent Frechina.

Italo Calvino

Els nostres avantpassats
Labutxaca, Barcelona, 2008

Les tres obres de Calvino *El vescomte migpartit*, *El baró rampant* i *El cavaller inexistent* apareixen reunides en aquest volum. L'editorial presenta, també en format butxaca, altres clàssics, com *Cims borrascosos*, d'Emily Brontë o *El roig i el negre*, d'Stendhal, al costat d'autors contemporanis.

Maria Rosell
La fesomia mexicana que contemplaren els primers grups d'intel·lectuals, d'artistes i d'escriptors arribats des de tots els punts de la geografia peninsular l'any 1939 poc té a veure amb la imatge que el país llueix hui en dia; en concret, els canvis soferts per la seua capital han estat dràstics: de dos milions d'habitants, l'actual metròpoli —amb un aire enrarit i exageradament contaminat— ha passat a concentrar-ne vint; aquesta dada, però, és només un detall al qual podem afegir la conversió de l'anomenada «ciutat dels palaus» en la «natura morta d'una ciutat que sobreviu orgullosa entre les seves ruïnes, acotxada per la fama inútil d'una antiga esplendor». Aquesta és la impressió de l'especialista en literatura catalana Carlos Guzmán Moncada, contrastada amb una bibliografia extensa sobre el deteriorament progressiu de la terra d'adopció dels exiliats que desembarcaren al port de Veracruz en acabar la Guerra Civil.

Les transformacions viscudes pel Mèxic contemporani, a la cerca d'una identitat nacional acotada i aglutinadora, no foren descuidades pels grans representants de la literatura en llengua catalana, que donaren compte, en les seves obres, no només de la metamòrfica urbs, sinó de les mentalitats col·lectives i dels mecanismes de constitució de la «idiosincràsia» mexicana al llarg de la primera meitat del segle XX. Estudiar la «marca» existencial impresa per aquesta estada forçada en una geografia llunyana, i sovint desconeguda, és el propòsit de l'autor de l'obra guanyadora del Premi Octubre d'Assaig 2007, *Una geografia imaginària: Mèxic i la narrativa catalana de l'exili*. El professor Guzmán, un mexicà de naixement que es considera l'«espectador llunyà, en aprenentatge permanent» de tota la complexitat del context català,

Un estudi sobre les visions mexicanes dels escriptors de la postguerra

Mèxics de ficció

Carlos Guzmán Moncada

Una geografia imaginària: Mèxic i la narrativa catalana de l'exili
Premi Octubre d'Assaig 2007
Tres i Quatre, València, 2008

ha enllestit, malgrat la modèstia intel·lectual que demostra en les seves pàgines, una tasca ambiciosa que entronca amb el recent interès per l'obra cultural produïda pels escriptors desterrats. Així, els textos de Pere Calders, Lluís Ferran de Pol, Tísner, Agustí Bartra, i Vicenç Riera Llorca són rellegits des d'una perspectiva ben particular que pretén analitzar les mirades sobre els diferents Mèxics, reals i imaginaris, que reflecteixen els textos, o que ells mateixos contribueixen a «crear» per al món de la ficció en obres clàssiques com *Èrem quatre*, *Paraules d'Opòton el Vell*, *Aquí descansa Nevarés* o *L'ombra de l'atzavara*. Les tesis de Guzmán són contundents: hi existeix un pro-

pòsit comú a l'hora de testimoniar documentalment la vivència de la quotidianitat mexicana, personal en cada cas, que motiva els narradors a fer palès el mapa individual del dia a dia a l'efervescent ciutat de Mèxic, i així, a recórrer en els relats cadascun dels espais (terúlies, cafés, institucions...) que conformen aquesta etapa vivencial única; al mateix temps, Guzmán adverteix que, en tots els casos, s'hi dona una re-elaboració necessària del «material» que aquesta realitat ofereix, és a dir: que no es pot fer una lectura simplificada, «mimètica», «realista» o «verídica» de les novel·les i dels aplecs de contes que origina el desterrament. Unes paraules de Calders, oportunament recordades per Carlos Guzmán, no s'han d'interpretar, per tant, a la lleugera: «*Durant la meua estada a Mèxic, prenía notes de fets reals amb el propòsit de convertir-los després en narracions. Ca repetir (ho he dit altres vegades) que allò que nosaltres entenem per realitat, té a Mèxic una altra dimensió: la gent, allí, fa coses que, en altres latituds, cal inventar per als personatges ficticis.*»

III
L'autor analitza textos de Calders, Ferran de Pol, Tísner, Bartra i Riera Llorca

Fragilitat i resistència en la veu d'Abelló
Entre el crit i la paraula

J. Ricart
Després de més d'una dotzena de poemaris; després de dedicar-se durant anys a l'ensenyament; després d'haver traduït de l'anglès a autors com Plath o a Forster, poc resta per destacar de la llarga trajectòria humana i literària de Montserrat Abelló (Tarragona, 1918) Una autora que, malgrat la seua edat, manté intacta les seues ganes de viure i d'escriure. No cal anar més lluny per comprovar la seua vitalitat creativa en els últims anys, simplement veien alguns treballs com la traducció de d'Adrienne Rich o els darrers poemaris *Memòria de tu i de mi* o el que aquesta setmana resseyem; tots tres publicats en la mateixa editorial.

En la seua obra és palesa la confluència i perfecta conjunció entre l'esfera del jo i la del nosaltres, és a dir, entre la personal i la col·lectiva; entre la lírica i reivindicació. En aquest nou llibre continua fidel als temes que han marcat la seua bio-bibliografia. En primer lloc un feminisme moderat

(només cal llegir les quatre cites introductòries); el silenci (bé infligit pel poder o bé autoimposat); la fragilitat i la seua capacitat de resistència; així com la recuperació de la memòria social; sense desdenyar l'admiració per la tradició literària, ja siga catalana o universal.

Un dels conflictes que desplega és el de paraula *versus* silenci, una parella antagònica i al mateix temps necessària, ja que sense l'una és impossible l'altra. El mot com a símbol de creació i de denúncia; enfrontat al silenci, com expressió eloqüent de l'ataraxia interior. «*De vegades dubtes / si no seria millor / cridar (...)/ i no quedar-se/ atrapada dins / un silenci culpable*». I és que la poesia per a l'autora no consisteix en exhibir lirisme, sinó en un mètode capaç de cercar la veritat: «*Tu ets l'home / jo, la dona, / que hem buscat / la veritat oculta / al fons de les paraules / nues, sense embuts / ni artificis*». Per això, estem davant d'una poesia directa i diferent, feta de sentiments i de pen-

Montserrat Abelló

El fred íntim del silenci
Denes, Paiporta, 2008

saments, no d'aclaparadores metàfores ni exquisits vocables, una veu despullada de retòrica que ja no necessita enlluernar ni el lector ni la crítica, una veu senzilla, íntima però alhora solidària.

Però no sols de metapoesia viu l'home, també l'autora es farà resó de la dimensió tràgica i existencial de la vida com un suprem engany sense possibilitat de transcendència: «*La vida, un cercle / amb veus que amunt /*

A partir de la premissa exposada per Guzmán, que fa una crida tant als estudiosos com als lectors no especialitzats, l'assaig s'organitza al voltant de tres grans eixos temàtics: el primer apartat, «Mèxic, el país i la gent», traça el mapa sociològic, polític i cultural del país d'acollida centrant-se en l'ebullició permanent que defineix el Mèxic modern. El segon capítol s'endinsa en la qüestió fonamental de la Revolució Mexicana vista per uns intel·lectuals que assisteixen a la construcció històrica d'una «utopia inassolible», la de la Revolució com a «paradigma de la cultura nacional» de les classes polítiques, dels artistes, i de tots els actors socials del moment. L'última part del treball, també atenta a les manifestacions de la consciència de la mexicanitat i dels imaginaris col·lectius en la narrativa catalana, valora les formulacions de l'«alteritat», «realista» o «verídica» de les novel·les i dels treballs d'uns escriptors que, justament, s'autocontemplen com a figures estranyes, estrangeres i, al capdavall, trasplantades. Guzmán s'acosta des de diferents prismes al personatge real i mític de l'«indi» americà, indestruïble de la narrativa catalana: el món indígena esdevé l'estereotip que millor defineix «l'alteritat radical»; l'indi és «l'altre», de la mateixa manera que l'exiliat és concebut com «l'altre» en relació al «jo» vencedor que roman al país natal.

Al remat, l'assaig de Carlos Guzmán explora les vies per les quals els escriptors catalans de la diàspora republicana hagueren d'«aprendre a mirar» un nou espai, ara sense els prejudicis, dubtes, tòpics o clixés adquirits amb els temps; hagueren de modificar la percepció distorsionada d'un suposat caràcter nacional que, paradoxalment, la intervenció de l'Estat, amb els seus «discursos d'identitat», contribuïa a fomentar.

*s'enlairen, / amb força inusitada / buscant sempre / l'origen, / del foc la flama»; o més endavant com una pregunta sense resposta: «Perquè, què és / la vida sinó cada / moment viscut que / se'ns escapa. / Com aquest mateix instant / en què sostinc la ploma / entre els dits per escriure / aquest poema». En altres poemes, davant de la monotonia grisa del dia a dia (*Inútil despertar*) i la mort, cada vegada més propera, buscarà el consol en el passat —«*m'amagaré furtivament en l'ahir. Pretètit sense esperança*»— o bé a través d'una pau interior: «*Fugen els somnis, / fugen els desitjos / queda la calma / la placidesa*».*

Com a conclusió hem de constatar que *El fred íntim del silenci* manté el llistó ben alt dintre de la producció de Montserrat Abelló. No es tracta, ni de bons trosos, d'una obra epigonal o crepuscular, sinó més aviat una quota més aconseguida en la seua maduresa. Per als que ja la coneixíem és una prova innegable de la seua inquietud inconformista i creativa, sempre a la recerca de noves formes. Per a la resta, una excel·lent oportunitat de (re)descobrir l'enorme talent d'aquesta incansable poeta que sempre ha lluitat contra la mort i el silenci.